

LA VEU DE CATALUNYA

SETMANARI POPULAR

PRO ARIS ET FOCIS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Dormitori de Sant Francesch, núm. 5, Imprempta «La Catalana.»

Sumari: Als Catalans de Vilafranca.—Carnestoltes en Quaresma, per N. Verdader y Callis.—Descentralisació, (traduhit de *Le Temps*).—Los infants captayres, (poesia) per Dolores Moncerdá de Macià.—Un llibre del senyor Campión, per E. Gomet.—Lo meló. (De Herder y Liebeskin,) per J. Vidal y Jumbert.—Moviment Regionalista.—Notes curioses, per Ramón N. Comas.—Dietari del Principat.—BOTLLETÍ SETMANAL: Santoral.—Efemérides.

ALS CATALANS DE VILAFRANCA

¿Voléu tenir la gloria d'haver portat al Parlament lo primer diputat catalanista?

¿Voléu merexer les benediccions de la Historia de nostra terra, fent ressonar á Madrid el voler de Catalunya?

¿Voléu que senti 'l Govern els plors dels pares á qui prenen sos fills, les ires del nostre jovent que per falta de 300 duros ha d'anar á morir á la altra banda del mar, y 'ls gemechs de la miseria que 'ls tributs escampan per tot arreu?

Anéu á votar avuy la candidatura del doctor

JOAN J. PERMANYER

CARNESTOLTES EN QUARESMA

Avuy les urnes se están ab la boca badada de-
vant del sufragi universal. Així, ensenyant la
seva fam y miseria, permanexerán la gran part
del dia. Arribant al vespre, encara aquella boca
será badada... y, á poca diferencia, dejuna.

No obstant, se renovarà 'l miracle: El sufragi
universal no haurá anat á posar res dins la boca
de les urnes, però, al obrirles, se 'ls hi trobará
ben plena la ventresca. ¿Qui, donchs, els ha do-
nat menjar? No ho volguéu saber; entre bona
gent may falta qui es aficionat á les obres de mi-
sericordia ¡Pobretes urnes escanyolides, si algú
no 's compadís de sa boca oberta en va davant
dels drets del poble!

Es un espectacle bonich, que, avuy, que n' es
dia, vull dar-me 'l gust de repintármel:

L' Estat posa 'l dret electoral en mans de mi-

lions de ciutadans. Venen les eleccions; y de
aquells milions de ciutadans, unes quantes dot-
zenes agafen les urnes, les posen sobre la taula,
y, assentats al voltant d'ella, s'hi adormen, ó hi
fan la manilla.

Els altres reben les papeletes dels candidats,
les rebreguen, y 'n fan una boleta que tiren á la
primera xicota escayguda que 'ls ve al davant ó
al primer cap-pelat que 'ls presenta sa lluhí-
dera. Les urnes no veuen á ningú. En sent la
hora del escrutini, es troben les urnes plenes de
papeletes. Mentres, els qui les vetllaven eren dis-
trets fent un son, ó picant ferm, el sufragi uni-
versal ha passat per allà misteriosament y ha dit
lo seu voler. De les urnes van exint papeletes y
més papeletes... *Don Fulano*, ha sigut votat per
tants *mils* electors.

Els *mils* electors, qui ni saben ahon son les ur-
nes, se miren als qui vetllaren al entorn d'elles,
y mirantse 'ls uns als altres, tots plegats esclafe-
xen un gran tip de riure...

Quan han ben rigut, el Carnestoltes y les ria-
lles se 'n van dels districtes cap á Madrid.

Els *dóns Fulanos*, carregats ab la tripada de
les urnes, entren al Parlament; presenten cada
hu lo seu feix, y son proclamats elegits per tants
mils vots. Quan se parla d'aquests *mils*, los *dóns*
Fulanos, se miren los uns als altres, y á tots los
salta 'l ventre de riure!

Després se posen enterchs, y 'ls uns proclamen
als altres, y tots á tots se proclamen *representan-*
tes de la Nación, elegidos por el sufragio uni-
versal!

Allavores s'ha acabat el riure en los districtes.
Els *dóns Fulanos* sostenen un govern; fan lleys y
donen autorisacions; y 'l govern ab exes lleys y
autorisacions se fica per los districtes, seguintlos
de casa en casa; y allà ahont se fica 'l govern ab
les lleys y les autorisacions, hi fa caure llágrimes.

Allavores en los districtes, aquells electors qui varen riure tant, ploreu.

El govern, sostingut y autorisat pels *dóns Fulanos*, al un li pren el fill, al altre li escura les butxaques, al de més enllà, perquè ja les te escurades, l'embarga, y á tots los dona intranquilitat y els prene l pa de la boca.

¡Tant que varen riure el dia de les eleccions de *Don Fulano!*

Jo, per mi, 'l quadro es bonich. Y també deuen trobarli 'ls altres, perquè tot sovint tornem á véurel. A cada elecció, se fa 'l mateix Carnestoltes, y, acabat, tornen á anar cara-avall les llágrimes dels qui varen divertirshi. Y, donchs, endevant les atxes!

¿Es possible acabar ab aquest Carnestoltes? Si. Es possible llevar al sufragi universal la careta y els parrachs ab que l'han disfressat y 'l deshoren; però ha de ser per un acte de voluntat del poble; y ara, com ara, 'l poble no te ni voler ni parer. El voler del poble s' ha de fer pel voler dels més y millors qui 'l formen, ab referencia al comú interés; y aquí, al present, están molt esmortits los sentiments del interés colectiu.

Un dels grans mérits del Catalanisme es el desvetllament que va fent d' exos sentiments en los pobles de Catalunya. D' aquí ha de venir tot.

N. VERDAGUER Y CALLÍS.

DESCENTRALISACIÓ

Es un fet—y al nostre parer un dels més ditxosos—que la idea de la descentralisació fa cada dia nous progressos. Te al seu favor homens polítics (la lliga Nacional de descentralisació es presidida per En Marcère y un dels seus membres més actius es En Juli Roche); però també compta entre 'ls seus partidaris més fervorosos á simples escriptors, y, diguin lo que vulguin, un tal adjutori no es pas de despreciar. Lo discurs pronunciat per En Pau Bourget en la Academia, 'l dia de la recepció d' En Andreu Theuriet, tal vegada haurá exercit á favor de la descentralisació una acció més eficaç que la de la famosa «comissió extra parlamentaria,» quins ardors semblen haverse esmortit una mica. Baix aquest punt de vista de la propaganda en los esperits, cal recomanar á tots los descentralisadors convensuts un folletet en que nostre company En Carles Maurras exposa molt clarament la qüestió.

Les rahons essencials son tretes á plena llum en aquest opúscol escelent, ja directament, ja en forma de resposta á les obgeccions acostumades. Hem examinat, per nosaltres mateixos, diferents vegades les dificultats que solen oposarse, y, per exemple, hem explicat com la descentralisació en comptes d' enfeblir lo poder central, li proporciona tota la energia que li cal pera sa obra propia, desembrassantlo de mals-de-cap paràsits qui actualment l' afexuguen. Ja que aquests temors infundats reapareixen constantment, may se insistirá de sobres en aquesta veritat: que la descentralisació no tant sols no apetitará, sino que engrandirá la potencia nacional.

Entre 'ls beneficis que poden esperarse de la descentralisació, n' hi ha un sobre 'l que En Carles Maurras insisteix molt especialment.

Ell assenyala 'l lloch fonamental que l' amor de la terra, del campanar, de la patria xica, ocupa en lo sentiment patriòtic. Históricament, hi ha en aquest amor l' origen del patriotisme, y la gran y noble envergadura que ha pres més tart, no ha de farnos oblidar que aquest primer element constitutiu es encara molt fort y per consegüent, molt preciós.

Sobre aquest punt, En Carles Maurras examina una obgecció d' En Joseph Caraguel, fundada en la tendencia unificant que imposa á la civilisació moderna la facilitat creixent dels medis de transport. Se pot contestar, la primera cosa, que aquesta facilitat de les comunicacions permet la simplificació administrativa, qui no es pas tota la descentralisació, però si 'l seu prefaci obligat. D' altra banda, certs invents moderns, com la bicicleta, per exemple, porten resultats completament diferents dels del ferro-carril, y ja ara, mercès al ciclisme, els hostals y les carreteres, suara deserts, tornen á la vida. Y, al fi, cap invent, ni cicles, ni ferro-carrils, no muden res en lo cel nadiu ni en los paisatges qui donen caracter á les sensibilitats; una Bretona pot posarse un barret al ayre de París; els brugits del mar y de les planes no dexarán de parlar á son cor el mateix llenguatge.

Finalment, no podem oblidar que la descentralisació es un sistema d' inspiració absolutament republicana. En E. Faguet, fent memoria de les lleys sobre 'ls concells generals y sobre les universitats, y de la ley municipal, notava que la tercera República ha sigut el govern més descentralisador en aquest sigle. ¿Per qué estranyarsen? Les llibertats regionals y municipals no son per ventura la escola millor ahon lo su-

fragi universal pot fer l'aprenentatge de la lli-
vertat política?

(Traduït de *Le Temps*, edició del 18 del corrent.)

LOS INFANTS CAPTAYRES

Del natural.

Lo noy, moreno y ull negre,
va frech á frech dels nou anys;
la noya, pigada y roja,
los set no 'ls ha cumplert pas.

Pellingots de roba bruta,
los mitg cubrexen les carns,
lo cabell com una aresta,
cama nua y peu descalç.

Tan prompte 's besen y juguen,
ab festosa germandat,
com s' escometen y 's peguen,
ferrenyos y mal parlats.

Y no es ficció de la pensa
frisadora de ideals,
que en tots los passeigs y places
hi sobrehix l' original.

Allí están que en prech d' almoyna,
empayten als viandants;
ploricosos quan se 'ls miren,
burletes al girá 'l cap.

Quan la nit los cau dessobre,
plogui ó nevi, están al rás;
tant dormen sota una barca,
com al racés d' un portal.

Si hi ha almoyna, calent mengen,
se 'n passen, si no n' hi ha;
y axis canten cançó tendre,
com brutal obscenitat.

Be hi ha lleys per l' infantesa;
be n' hi ha; mes, tantseval!
quan s' escaygui la de Quintes
jab exa ja hi cumplirán!

D' aquí allá, com obra morta
que ha escupit la tempestat,
pel mitg lo llot de la via
cor y pensa han de formar.

De sacerdots y de temples,
ne fugen com d' un mal llamp;
lo nom de Deu y la Verge,
si 'l diuhen, es flastomant.

La presó ja la conxen,
y no 'ls hi fa cap fredat:
saben que allí 's menja y juga
y al hivern no 's dorm al rás...

¡Y son nins!... Si richs siguessen
foren lo goig de sa llar;
capolls en pitxer de plata,
al bés del amor bressats.

Ara, escardots qui 's ressequen,
esbarzer qui creix pel fanch,
nau qui brega ab les onades
als ulls del mon naufragant;

Carn que l' esprit de les ombres,
la pasta ab son afalach;
tot llançantli á cau d' orella,
lo veri de malvestats;

Dant al bordell nova presa;
y al crim un novell soldat.
¿Qué ha fet de ses ales d' angel
la noble y rica ciutat?

Enfeynada, indiferenta,
ha posat sens fern' cabal,
hont floria la ignocencia,
lo llevat del criminal.

DOLORS MONSERDÁ DE MACIÀ.

UN LLIBRE DEL SENYOR CAMPIÓN

Aquest llibre es una novela: *Blancos y negros* (guerra en la paz.) Empró, ens estimém més dirli, genéricament, llibre, que no pas donarli 'l nom específich de novela; perquè, lo que te de novela, es lo menys espontani, lo únich cercat y lo de menys importancia d' aquest llibre.

Entenguémmos be, no obstant: Lo senyor Campión te qualitats de novelista, y, concretant mes, te verdader do pera 'l conreu de la novela realista. No cal, sinó llegir en *Blancos y Negros* lo capítol *Maizachuriketa*, descripció d' una espallosada de blat demoro, pera quedar plena y agradablement convensuts de la observació fina, de la sensibilitat ordenadora, y del poder evocador de la ploma del senyor Campión. Aquest capítol, y algun altre que li fa digna companyia, penso que obtindrien, si la demanaven, la firma del poques vegades igualat Pereda. Però, tot lo que hi ha de novelesch en *Blancos y Negros* es pur accident; es no més una excusa pera que 'l Sr. Campión puga buydar del seu esperit les amargors que hi acumularen uns quantis anys de lluyta ferma, noble y constant pera un ideal, que un moment cregué haver alcançat, y que, al fi, ha vist apartárseli, lluny, lluny, ahon ja no confia atén-yel.

Aquest ideal consisteix en acoblar á tots sos compatriotes, á tots los nabarros, sota la bandera de *Deu y Furs*, y, ab aquesta força de la unió, restaurar la patria Nabarra, obligant á la política castellana, á tornarli les llibertats y drets que li té robades. Es l' ideal que s' ha batejat ab el nom impropí de Regionalisme.

Lo fel de les decepcions del Sr. Campión degota de totes les planes de *Blancos y Negros*: En aquest llibre 's veu al poble nabarro dexantse corrompre y anar arrabassant ses precioses qualitats de raça y les reliquies, y reserveyes ensemps, de sa independencia. En ell se veu treballar de ferm en aquesta obra, com á autors, la invasió del castellanisme y la criminalitat impune del caciquisme, y com á cómplices l' exclusivisme ple d' odís de les banderíes ab que ha dividit al poble nabarro la política extrangerista, y el fals esperit religiós d' elements prestigiosos y d' autoritat en la comunió carlina, pretenent abassegar la representació de la religiositat, al ensemps que no miren de fer mal á la Religió y fins d' ajudar secretament als contraris d' ella si axis poden satisfer als interessos polítichs de sa causa, y fins á ses rancunies de sectaris.

El quadro que de tot açó 'ns pinta 'l Sr. Campión en *Blancos y Negros* es descoratjador. Lo millor de Nabarra,

lo que fou nirvi de les admirables energies d'aquell poble, fort entre 'ls forts, tot se 'n va aygua avall. En Mario de Ugarte, el noble y digne rebroll de la raça, qui cregué un moment en son poder d'aturarho, al moment que ho conseguia cau sense vida, travessat el cor per el ganivet d'un miserable á qui, ben mirat, impulsaren l'odi castellanista á la patria Nabarra desbordant del cor d'una moça de fora Regne contra la *Josefa Mari*, tipo hermós de la dona Nabarra, la conspiració dels de la colla carlina secretament satisfeta del crim qui dona la victoria al seu candidat en les eleccions, y l'aquissament dels de la banda del cacich, los qui, de fet, posen l'arma homicida en les mans del monstruós assesi. En Mario, l'futur redemptor del esperit nabarro, mor, y ab ell mor sa noble empresa; y subsistexen y triomfen les passions reptils de la carlinada y 'ls apetits bestials del cacich. Y Nabarra's va desfent.

Lo darrer capítol de la novela porta 'l títol *Sale el sol*. Efectivament, surt el sol, però es un sol trist que no pot revivar les esperances coll-tortes. Aquell *sale el sol*, podria substituirse ab aquest altre retol: *Finis Nabarræ!*

Qui conega al Sr. Campión, y la seva historia d'aquests darrers anys, ne tindrà prou ab lo apuntat pera estar convençut de que *Blancos y Negros* es, en el fons, més que una novela, un troç del llibre de *Memories* de son autor. No haurà gosat el Sr. Campión entregar nues al públich aquestes memories pastades ab fel de son cor y llágrimes de sos ulls de patrici nabarro, y les hi entrega vestides ab els engandayaments d'una novela.

Baix aquest punt de vista ens ha desplaçat y afectat la conclusió que ix del llibre, el convenciment que sembla revelarhi 'l Sr. Campión de que no 's pot ja esperar en la redempció de son poble.

No escau açó á un lluytador de les grans forces del senyor Campión. Més li aplaudiríam que, reflexionant sobre les tristes memories que exprém en los epissodis de sa novela, mirés de desentranyarhi si tal vegada en ses lluytes, indubtablement nobles y sinceres, no ha pas sofert una equivocació, y si aquesta equivocació no es pas filla del sentiment, força elevat però en aquest punt massa refiat y candi, de lligar á la empresa política de restaurar la llibertat nabarra la empresa religiosa de depurar en los cors els sentiments catòlics. En aquests temps y en nostre pays, tota política d'oposició qui pretengui ser activament religiosa, está condemnada á morir estéril y en crucifixió. Pot-ser dins d'un orde de meditacions d'aquesta mena, se fondrien les ombres qui entristexen y tenen inmòvil l'esperit plé de combativitat del Sr. Campión. Nosaltres ens n'alegraríam, perquè de soldats del seu valer ne te bona fretura la nostra causa.—E. GOMET.

LO MELÓ

(DE HERDER Y LIEBESKIN)

Un sultá qui, com acostumen los reys orientals, anava á cassera, se 'n emportá per companyia, á una part de son exércit.

Donant una volta pels encontorns destinats á la cassera, trobá á un pagés qui, sota d'un arbre, s'arrencava 'ls cabells y 's queixava amargament.

Lo sultá li preguntá: ¿Per qué ploras?

—Senyor, contestá 'l pagés, tenia un meló qui era l'objecte dels meus afanys. Tota la meua riquesa consistia en açó. Esperava trauren molts diners pera poguer mantenir á mon estimat fillet. Pero ara, un dels vostres oficials me acaba de matar aquesta esperança: m'ha robat lo meló.

—No 't desesperis, li digué 'l sultá, tornarás á possehir lo que 't perteneix.

Després cridá 'l sultá á un de sos acompanyants y li va dir: Tinch ganas de menjar meló. Costi lo que costi mira si are m'en trobas un:

Aquest se 'n aná al oficial que tenia 'l meló y li parlá així: Tu serás feliç si 'l meló que possehexes lo presentas al sultá. Li han vingut ganas de menjarne y en tota aquesta encontrada no se 'n troba ni un per medicina. Sols tu pots satisfacer los desitgs de nostre amo y senyor.

L'oficial no tingué mandra. Agafá 'l meló y corrents l'aná á presentar al sultá.

Aquest, dirigintse á sa comitiva, qui estava allá present, va dir: Poséu una cadena al coll d'aquest oficial y entreguéulo al pagés. Desde are será son esclau, y que d'ell ne fassi lo que més li convinga.

Lo pagés doná les gracies al sultá, y s'enmená encadenat pel coll á aquell oficial. Aquest, tot-seguít que sigueren fora de la presència del sultá, posá preu á sa esclavitut. Oferí al pagés, á brates de sa llibertat, un grapat de dobles de quatre. Lo pagés, al veure tant de diner, quedá com qui diu enlluernat. No havia somiat ab tal quantitat. De tots los melons plegats no n'haguera tret lo que aquell meló li valia. Doná la llibertat al oficial y correué boig d'alegría á ferne sabedor al sultá.

—T'has acontentat ab molt poca cosa, li digué aquest; la llei te donava dret d'apoderarte de tota la seva fortuna, en compensació d'haver-te robat lo que per tu constituïa la teua riquesa.—J. VIDAL Y JUMBERT.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—Ló passat diumenge tingué lloch á Piera un concorregut meeting catalanista á favor de la candidatura pera diputat á Corts d'En Joan J. Permanyer.

Fou presidit per los Srs. Carles y Junyent, de la esmentada vila, acompanyats de representants de diferentes associacions y periódichs catalanistes.

Feren us de la paraula En Lluís Marsans, En Manel Folguera y Durán, En Enrich Durán y En Pere Muntanyola, que foren tots extraordinariament aplaudits.

Los concorrents sortiren molt ben impresionats, y manifestaren clarament sa adhesió á les idees exposades.

—Abans d'ahir tingueren lloch, en altres tantes poblacions del districte de Vilafranca del Panadés, tres meetings de propaganda electoral a favor de la candidatura de nostre distingit amic y company lo doctor Joan J. Permanyer.

A Sant Sadurní de Noya los senyors Ferrer, Muntanyola y 'l nostre company de redacció En Francesch Cambó, conqueriren ab sos eloqüents discursos la voluntat del poble, qui 'está del tot disposat a votar per En Permanyer.

A Gelida, 'ls nostres amichs trobaren tot un aparato de força armada pera protegir la arcaldada del senyor batlle de la població, empenyat en que no poguessen ferhi sentir sa veu los catalanistes. Ab tot, lo meeting se celebrá, y 'l senyor batlle pot estar segur de que no va ser pas ben inútil pera la candidatura catalanista la seva rapapiejadura.

Lo meeting de Masquefa, en que parlaren los senyors Flós, Permanyer (Francisco) y nostre company de Redacció En Marsans, dexá bon llevat pera la votació d'avuy, puix el poble en pes se demostrá d'acort ab nostres amichs.

—Lo día 18 d'aquest mes l'illustrat catedràtic de Medicina, En D. Gil Saltor, doná en lo *Centre Escolar Catalanista*, una notable conferencia científica, que es la primera de una série que donarán en la metexa associació alguns distingits catedràtics de nostra Universitat.

La concurrència, molt triada y nombrosa, tributá molts aplausos y felicitacions al distingit conferenciant.

—Diumenge passat la societat coral *Catalunya Nova*, obsequiá ab una sortida a Vallvidrera a son distingit director, lo mestre Enrich Morera.

Al tornar a Barcelona foren los coristes obsequiats per la societat *La Granada*, de Gracia.

—Lo prop-passat dilluns tingué lloch devant de la secció segona de la Audiencia de lo criminal d'aquesta provincia la vista de la apelació del auto de processament dictat contra nostres benivolguts companys de causa En Pere Aldavert y En Enrich Prat de la Riba, en mérits de la causa criminal instruhida ab motiu de la denuncia de dos solts publicats per nostre estimat company *La Renaixensa*, en temps del célebre Hinojosa. Los advocats defensors, En Joan J. Permanyer y En Lluís Durán y Ventosa, sollicitaren la revocació del auto de processament, perque los esmentats escrits no contenen res que condemni lo Códich penal.

La Sala ha fallat de conformitat ab lo demanat per los lletrats defensors.

Doném nostra coral enhorabona a nostres distingits companys.

—La quarta conferencia sobre 'l Dret civil de nostra terra, fou donada en catalá, lo passat dilluns, en la Academia de Jurisprudencia y Llegislació, per En Ramón de Abadal, sobre 'l tema: «La característica de la propietat catalana.»

Una de les principals característiques de nostre dret, digué 'l conferenciant; es la d'estar ben compenetrat ab la terra. Probá, además, que a Catalunya la propietat familiar te un cert caràcter col·lectiu, y 'l hereu no es més que 'l cap de casa que porta la direcció de la propietat de la familia. S'ocupá també dels heredaments y fideicomisos, trobant 'l esmentat caràcter col·lectiu de nostra propietat, en los drets de la dona viuda, en la senyora y majora y en moltes altres institucions jurídiques catalanes. Feu un estudi de la evolució de la propietat col·lectiva en individual, recordant que a Catalunya, sense necessitat d'esmicolarla, ha convertit en

propietaris a moltes persones, salvantles de molts perills socials.

Al finalisar sa important conferencia, lo Sr. d'Abadal fou molt felicitat y extraordinariament aplaudit.

—Lo día 13 d'aquest mes, nostre bon company En Francisco X. Tobella, doná en lo Centre Catòlich de Ripollet, una notable conferencia agrícola.

—En la sala Soler de Sant Celoni, nostre benivolgut company de causa En Joseph Ximeno y Planas doná lo día 13 del mes que som, una conferencia sobre «La Llengua Catalana,» que fou molt aplaudida.

—Lo diumenge passat se constituí la Junta provincial del cens, pera 'l nomenament d'interventors, essentne nomenats pera 'l districte de Vilafranca, 455 de regionalistes.

De tots los candidats nomenats, sols En Joan J. Permanyer ho ha sigut per los electors del districte. Les firmes presentades passen del número que la llei exigeix.

—Lo día 18 del mes que som inaugurarà ses tasques ab una nombrosa concurrència, lo *Centre Escolar Catalanista*. Lo discurs de son president En Baltasar Pijoan es un treball plé de erudició y d'amor a la Patria.

—Lo dijous prop-passat, En Lluís Labarta doná en lo Ateneu Barcelonés, una notable conferencia sobre «L'art de la forja a Catalunya,» que 's vegé afavorida ab una nombrosa y entusiasta concurrència.

—La Agrupació Catalanista de Besalú, ha designat a En Feliu Prat y Font, com a president, y a En Isidro Ros y Terradas com a secretari.

—Set meetings catalanistes electorals se celebraren en lo districte de Vilafranca, lo prop passat divendres.

—Lo dimars darrerament passat se donaren d'alta en lo districte de Vilafranca los distingits advocats catalanistes senyors Carner, Prat de la Riba, Durán y Ventosa y Giralt y Verdager, al objecte de poguer perseguir criminalment tots los abusos electorals.

—La Comissió organitzadora dels sometents de Catalunya, ha acordat que 'l sermó que 's farà en la funció solemne que vol dedicar a sa Patrona, lo día 8 del mes vinent, siga pronunciat en llengua catalana.

—Avuy es lo día assenyalat pera les eleccions.

Comissions de catalanistes aniran a tots los pobles del districte de Vilafranca, decidits a fer respectar la llei y la voluntat dels electors. No duptam que a aquestes comissions s'hi ajuntarán tots los catalanistes que puguin treballar per la elecció d'En Joan J. Permanyer.

—La nit del día 23, en lo *Centre Excursionista de Catalunya* va haverhi sessió al objecte de donar a conèixer alguns treballs de socis delegats. *Flors Velles* de Mossen Joseph Condó, es un aplech de notícies recullides a la Conca de Tremp. En aquest treball se donan especialment notícies històriques de la iglesia de Sant Miquel del Congost fundada pels comtes de Pallars en lo sigle xi. Se parla extensament ab curiosos documents inédits trets de Mur, de la renomada Cova dels Orbs, de la antigüíssima Vila de Nou, y 's conta una curiosa tradició sobre la emitologia de Pallars.

A continuació 's llegí la relació d'una Excursió a Montmeló del soci delegat a Mollet don Vicents Plantada y Fonolleda, en la que 's donan interessants datos de la comarca y per fi 's llegí una comunicació del doctor Collell, canonge de Vich, parlant de la troballa, feta darrerament a ca'n Draper de la Ametlla, d'un fragment d'esculptura de la

época romana y de quin descobriment varem donarne compte fa pochs dies.

—La Agrupació catalanista de Valls, ha elegit per President a En Francesch Ribas, fabricant, y per Secretari a En Fidel de Moragas, propietari. Ademés ha designat al distingit advocat En Vicents de Moragas, per representant de la esmentada agrupació en lo Concell general de la *Unió Catalanista*.

—S' está traduhint en llengua russa, l' aplaudit drama «Terra baixa» d' En Angel Guimerà.

—Ha mort a Sans, En Francisco Laporta y Cladellas, pare de nostres benvolguts companys en catalanisme, En Jacinto, En Francisco, En Miquel y En Enrich Laporta y Mercader.

Al donar a nostres amichs nostre sentit pésam, desitjám que Deu concedesca un etern descans a la bona ànima del finat.

—En Joan Salas Antón, que 's presenta pera diputat en lo districte del Vendrell, ha publicat un manifest en català, en lo que 's declara partidari de la autonomia administrativa, y de la oficialitat de la llengua catalana.

També 'l Marqués d' Olivart que lluyta a Les Borjes, ha usat nostre llenguatge al dirigir son manifest als electors.

Bo es tot açò, com a síntoma; pero 'ls catalanistes no han de posar confiança en cap candidat que no siga recomanat per la *Unió Catalanista*.

—Del distingit compositor de música En Joseph Lapeyra, hem rebut una molt bonica cartolina ahon hi ha estampada la cançó antiga, cançó popular, avuy novament popularisada dita *Los Segadors*, novament armonisada per lo nomenat senyor. La música va dintre una esplèndida y ben entesa orla alegòrica, obra del mateix senyor Lapeyra. Agraïm la atenció, y recomaném els aficionats la interessant edició d' aquest treball del nomenat compositor.

—Lo passat diumenge l' *Orfeó Català*, donà un notable concert en nostre Palau de Bellas Arts, al objecte de contribuir al bon éxit de la tómbola que en lo mateix local hi ha establerta, a benefici dels pobles perjudicats en les darreres inundacions.

—Diumenge vinent, a dos-quarts de deu del vespre, tindrà lloch un notable concert en lo local de la *Associació Popular Regionalista*.

—Lo número 2 de *La Nació Catalana* está tirat en paper superior y conté un retrato d' En Joan J. Permanyer, y un escullit text, dedicat casi per complet a defensar la candidatura del esmentat senyor pera Diputat a Corts per Vilafra de Panadés.

Del esmentat número se 'n ha fet una extraordinaria tirada que s' ha repartit per tot aquell districte electoral.

—Hem rebut, y reproduhim ab el major gust, el següent manifest del candidat a la diputació a Corts per Gerona En Francisco de Ciurana. L' obsequi que en ell se presta a la nostra llengua y 'l seu sentit marcadament regionalista fan a aquest manifest digne de ser consignat en aquestes pàgines:

«Encoratjat per les continuades excitacions dels elements sans del districte,—districte que tant estimo y del que tinc l' orgull d' esserne fill—representants de totes les forces vives del pays, no dels elements anémichs que aquí no tenen posats arrels, ni menos dels que viuen enfangats en

el llot de la política al día, m' han animat fins a decidirme pera optar als vostres sufragis, presentant ma candidatura independenta, deslligada de tot color y compromís polítich.

Altres significat té ma presentació. La protesta més enèrgica, contra lo caciquisme vergonyós y may vist, imperant en la nostra desballestada provincia, y d' un modo especial en lo districte que aspiro a obtenir sa representació, sostingut, desde dalt, per lo cunerisme més exòtic y despreocupat.

No sembla sino, que hagi pres carta de naturalesa, en aquesta honrada terra catalana. Pera fer dónchs, guerra a mort al present escandalós caciquisme feudal, es també perquè presento ma candidatura.

¿Y que, mellor qué, pera rematarlo, segar son sosteniment vinculat en una representació electoral que a vosaltres us es extranya, que no representa més que una imposició, y es satisfacció de mires particulars é interessades?

Cap protesta he de fer respecte a mos propòsits, ni de com he de vetllar pels interessos morals y materials que, ajudant Deu, m' heu de confiar los electors gironins posantlos baix ma defensa.

Me conexeu ja de sobres, desde que m' honrareu ab nutrida votació—que may més olvidaré—ab la representació comunal de la ciutat immortal. Sabéu que d' ella ne soch fill y en ella visch y que 'ls bens que dels meus avis he adquirit, en la provincia radican.

Lo meu vot y la méva modesta opinió, han d' estar sempre al costat dels interessos y necessitats del districte. Sé, que aquí radica una industria surera que fa honor a l' avansada industria catalana: sé que la propietat y 'ls contribuyents están agobiats ab el pes de tants impostos, y may podrà dictarme la conciencia que ajudi a augmentarlos ab mon beneplàcit.

Avuy mateix, entr' altres coses, les darreres vingudes del Ter posen en perill la rica comarca Geronina y veig clar la inmensa responsabilitat qu' enclou no atendre ab promitut a reparar sos efectes reclamant del govern l' ajuda en tots sentits absolutament necessaria.

Tot axó, de que tinc perfet conexement, ha de senyalar ma linea de conducta. Exa conducta es la que sancionará ab fets mon programa.

Y perquè ademés vinch a combatre contra les imposicions forasteres, es perquè a vosaltres em dirigexo en la estimada llengua del poble, que també es la méva.

Vostre voluntat qu' es tan ferma com mon anhel de servir al pays y als seus interessos, que son els de Catalunya, y ma independencia política que ningú 'm podrà disputar, no dupto me farán depositari dels vostres vots, que serán la més positiva y més formal protesta contra 'l caciquisme y la immoralitat.

FRANCISCO DE CIURANA.»

ESTRANGER

Alemanya.—La comissió encarregada de la reforma del procediment militar, segueix en ses deliberacions pera mirar d' arribar a una solució que, sense humiliar al govern de Prussia, dexi satisfets als representants de Baviera.

Segons ha declarat lo general Gossler la comissió s' está ocupant actualment d' harmonisar la llei bávara, que admet debats orals y públichs en lo curs del judici, ab la prussiana que estableix lo predomini casi absolut del pro-

cediment escrit y que, quan admet judici oral, es á porta tancada. Los membres de la comissió fan algunes concessions al sistema de procediment de Baviera, puix admeten la publicitat en alguns cassos, la assistència d'advocat y altres concessions, mentres no arrivin á perjudicar la disciplina.

—A Ratisbona tindrà lloch dintre pocs dies la inauguració d'un monument á la memoria del difunt emperador Guillem I. S' havia dit que l'emperador hi aniria pera presidir les festes en honor de son avi, més, á causa de les susceptibilitats despertades á Baviera, en aquests derrers dies, ha determinat suspendre son viatge, envianthi com á representant al príncep Frederich-Enrich pera no tenir-se que trobar ab lo príncep regent de Baviera.

Inglaterra.—En John Dillon, quefe dels nacionalistes irlandesos antiparnellistes ha rebut del gran Gladstone, ab motiu de la festa que, cada any, celebren los descendents dels primers cristians en honor de Sant Patrici, una carta notabilíssima en que, ab poques paraules, dona als irlandesos un concell oportuníssim. Diu lo gran patriarca de la causa irlandesa: «Jo vos envio lo testimoni de la meua simpatia ab motiu del banquet de Sant Patrick's day. L' éxit de la vostra causa está en vostres mans. Si l'Irlanda está desunida, no esperéu conseguir lo regonexement de sos drets; sí, al contrari, ella sab lo que vol y ho reclamen tots á una sola veu, son dret s' imposará.»

Austria-Hungria.—Lo cinquanté aniversari de la jornada revolucionaria de 15 de Març de 1848, fou celebrat en tota la Hungria com una festa nacional ab lo concurs de les personalitats més significades en la política y en la literatura com son En Maurici Jokaí, lo comte Albert Apponyi y l' quefe del partit de la independència En Francesch Kossuth.

L' únich element qui s' ha manifestat contrari á les manifestacions generals de la Hungria, han sigut los socialistes, que á Budapest han promogut alguns desordes, armant confusions en los meetings y xiulant l' himne nacional húngar.

En tota Europa s' espera ab veritable curiositat, fins ab espectació, la overtura del Reichsrath austríach pera veurer la actitud que prenen los diferents grupos parlamentaris devant del ministeri Thun. Aquest y sos ministres, en especial En Kaizl (jove txech) y En Baernreither (alemany constitucional,) han tingut una pila de conferencies ab los quefes dels diferents partits del Partament, pera veurer si podien organitzar una majoria governamental. Fins are, ayals gestions no han donat cap mena de resultat.

Los alemanys intransigents accepten les declaracions d' En Wolf en que manifestá que farien una oposició obstruccionista al govern y á la majoria autonomista de la dreta.

Lo doctor Lueger, quefe dels antisemites y dels 26 diputats que aquet partit té á la Cambra, ha declarat que estaria al costat dels alemanys en totes les qüestions de nacionalitat y que emplearia la obstrucció pera evitar que s' accepti un compromís ab la Hungria que no sigui mes favorable á Austria que 'ls entiors.

Aquesta actitud dels alemanys d' En Wolf y dels antisemites, de oposició obstruccionista contra l' ministeri Thun, sembla que será combatuda per tots los demás partits de la Cambra, fins pels alemanys progresistes y pels socialistes; més, axó no vol dir que aquestos partits formin la

majoria ab qui deuria apoyarse l' ministeri. Per are, els joves txechs, els alemanys clericals, els polonesos y 'ls del grupo alemany constitucional no volen definir la seva actitud, fins á conèixer les declaracions ministerials en la Cambra.

Com se veu l' éxit de la gestió del comte Francesch Thun, dependeix per complert del major ó menor acord en los seus primers actes en lo Parlament.

Les declaracions del gabinet á les Cambres sembla que tractarán especialment de dos punts: de la necessitat de arribar á un compromís definitiu ab la Hungria y de resoldre la qüestió lingüística á Bohemia.

—Lo comte Thun, declará que son desitg, era de que, en la primera sessió de la Cambra, se procedís al nomenament de President y de Vice-presidents y á la adopció del compromís provisional entre Austria y Hungria. En les sessions següents, afegí, se discutirá l' compromís definitiu y s' elaborarán uhes noves ordenances ab que substituhir á les del baró Gautsch.

França.—L' *Aidli* trau del *Petit Var* aquest retall:

«En Lleonel Radiguet, candidat á diputat per Saint-Malo ha fet plantar en les cantonades d' aquesta vila un programa en el que formula les aspiracions següents: Unes corts provincials á Rennes llegisladores pera 'ls cinch departaments de Bretanya; la creació d' un secretari d' Estat especial pera la Bretanya; la supressió dels impostos percebuts per l' Estat en la Bretanya; la supressió del servey obligatori pera 'ls bretons; l' afegiment de l' armini de Bretanya en la bandera francesa; la ensenyança de la llengua nacional bretona en les escoles dels cinch departaments, etc.

May á En Mistral, tant sovint y tant falsament acusat de ensomnis federalistes, se li ha acudit de demanar pera nostra estimada Provença semblants immunitats.»

Y L' *Aidli* comenta:

Ja ho crech, perquè, com se sol dir, segons la gent los incens. No mes que, si en lo Mitgdia reclamaven de les quatre parts d' açó, una sola, ja sentiriau els clams de tota la premsa de París! Pero com que 'ls bretons son del Nort, y que, tossuts, no 's dexen pas calcigar, los centralisadors, no han ni desfermat la llengua.

—Del mateix colega trayém la nova de que 's tracta de nomenar Bisbe de Frejus á Mossen Joseph Roux, lo valent poeta y felibre qui ha desvetllat al moviment regionalista tot lo Llemosí, y Director del periódich *Lemouzi* del qui hem parlat diferents vegades en nostre setmanari.

F. CAMBÓ.

Notes curioses.

Lo teatre en temps de Quaresma.—Ja varem indicar l' any passat, que desde que la campana major de Santa Maria del Mar donava per començada la Santa Quaresma, quedaven interrompudes totes les diversions públiques fins á la Pasqua de Resurrecció. Los bacallaners, molt especialment, sens perjudici de ferho també altres establiments y no poques cases particulars, comensaven lo dia de Cendra á ostentar la figura d' una dona ab set peus, ostentant en ses mans un cistell ple de peix y lo rosari, com á símbol de aquell període de set setmanes de dejunis y d' oració. Cada diumenge se li llevava un peu y quan quedava sense cap, era arribada la commemoració d' haver ressucitat Nostre Senyor. En les cases, en les fàbriques, en les costures y obradors, no se sentia altre cant que l' de la Passió y no hi

havia altre objecte que l'anar a sentir les prédiques que los predicadors seculars ó regulars feyen desde les trones dels temples grans y xichs, que no eren pas més nombrosos que ara. Ab tot, sembla que los predicadors que s'creyen més apropósit pera dirigir la divina paraula als fidels, en lo temps de que tractem, eren los dels instituts monásticos de regla més estreta, sens dupte per créurels més apropiats pera recomanar la mortificació y la penitencia.

Ab tot, en lo de restar tancat lo que avuy es Teatre Principal y á les hores no era sino lo Teatre sens cap títol, ni lo de *Santa Cruz*, que degué obtenir després, al instalarsen d'altres, hi hagué un paréntesis en 1807. En efecte, havent obtingut la empresa permís de la superioritat, conforme ja se feya á Madrid, pogué donar durant lo temps quaresmal funcions d'Oratori de música, representables, y de *comedies de Sants*. A aquest objecte fou obert lo corresponent abono, baix aquests preus: llunetes ab entrada, 5 duros; palcos (apostos) baxos y de primer pis, 16 duros; de segon pis, 13 duros; de terç pis, 10 duros, y d'entrada personal, 3 duros. Los preus diaris eren assenyalats á aquesta tarifa: palcos baxos y de primer pis, 6 pecetes; de segon, 5; de terç pis, 4; les llunetes, 3 rals, y la entrada, 1 peceta.

Lo diumenge 15 de febrer, començaren les representacions per la companyia espanyola, posantse en escena lo drama sacro: «El Fenix de las Españas San Francisco de Borja», presentantse per primera vegada davant del públich barcelonés, lo tercer galán En Felip Pasqual, fill de Barcelona. Los demés comedians no sabem qui eren. En los intermedis se tocaren tres sinfonies, de les quals n'hi havia una obligada d'oboe y altra de corn inglés. Lo dilluns, dimars y dimecres, continuá la matexa funció. Lo dijous, que era día 19, va estrenarse lo drama «Caer para no levantarse ó San Gil de Portugal», que s'repetí lo dissapte, diumenge y dimars següents. Lo dilluns hi hagué concert vocal é instrumental. Lo dimecres 25 se doná la primera representació del drama «Los trabajos de Job», y lo dilluns vinent se doná á conexas l'oratori «Jonatás Macabeo», música del mestre Guglielmi.

Lo dissapte 7 de Març, s'interromperen les representacions del Oratori, pera donar á conexas lo drama «El segundo Salomón de la Iglesia, Santo Tomás de Aquino», que sols obté tres representacions, y com lo que devia cridar més la atenció del públich devia esser lo que ara ne dihem l'apoteosis, lo dimars día 10, després de «Los trabajos de Job», s'exhibeix la *Imitación de la gloria de Santo Tomás*. Lo día 11 hi hagué una *academia musical*, per lo que fou aumentada la orquesta, que s'colocá en les taules, com en los balls de disfresses que alguna que altra vegada s'havien celebrat en lo teatre, pera la *gent de upa*, puix la entrada costava 3 pecetes per persona. Lo día 12 se cantá la primera part del «Jonatás», se tocá la sinfonia «Oriental», que sembla va esser la nota més important de la temporada, ja que al últim, en los anuncis del diari, puix encare no hi havien cartells, s'assenyalava ab lo calificatiu de «cèlebre»; se cantá la cançó «La Amiga», y acabá la funció ab la segona part del Oratori. Y ab les representacions del drama «Ester ó Aman y Mardoqueo», que sols te dos actes y fa precis omplir lo que n'podríam dir la vetlla, ab l'execució de alguna sinfonia y lo cant d'algunes aries, se arriba al 19 de Març, diada de Sant Joseph, donantse per finida aquella primera temporada teatral de Quaresma, que sembla que no fou gens satisfactoria pera la empresa, com no ho han sigut la gran majoria de les temporades quaresmals que, desde llavors ensá, s'han fet en nostres teatres; puix fins en nostres dies gran part del públich barceloní se abste d'anar al teatre durant aquestes set setmanes.

Unicament han sigut afortunades les empreses que han posat en escena lo popularíssim drama de «La Passió», que

les autoritats eclesiásticas moltes vegades han reprobat que s'representás, á nostre entendre ab molt bon acert. Pero s'ha de confessar que es l'únich drama sacro que ha omplert los locals hon s'ha representat, tant si ha sigut posat en escena ab l'esplendor ab que s'ha vist en l'escenari del gran teatre del Liceu, com en les esquifides taules d'un café cantant de la Barceloneta, que en la escena del Calvari, la creu del protagonista s'amagava per sos tres caps, per entre los bastidors y bambalines; al públich, per que ha assistit de bona fé á les representacions, poch li ha importat l'aparato, ni si 'l comediant encarregat del primer paper resultava gran ó de piqueta d'aygua beneyta de arcoba, puix ha sigut suficient que la bona voluntat correspongués á la espontaneïtat de sentiments del poble, que s'ha impresionat sempre vivament, al veure aquelles escenes que s'desenrotllen en lo drama, y en algunes poblacions fins ha constituït una nota característica del Dijous Sant, la representació de la «Passió», en lo teatre, després d'haver assistit tot los cómichs, ab los trajos corresponents al personatge que devien representar, á la processó que ha sortit de la parroquia.

Lo qui més vegades y en més diferentes poblacions havia representat lo protagonista d'aquesta antiga producció del teatre catalá, fou, sens dupte, un escultor anomenat Falcó, quins mérits artístichs no están prou evidenciats en aquell grupo de Sant Miquel Arcángel, que figura en lo que fou capella del gremi d'argenters, en la Mercé, qui s'comptava esser, sians permesa la expressió, lo primer *Crsto de Catalunya*, á qui no superava pas ni En Parreño, que tan bé l'havia representat en lo Liceu.

RAMÓN N. COMAS.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Día 19.

Inaugura son nou local lo Club Velocipédich de Barcelona.

—Se reuneix á Figueras una Assamblea del partit republicá federalista de Catalunya.

—Llegim que ha arribat á nostra ciutat En Enrich Dupuy de Lôme, ex-ministre plenipotenciari de Europa á Washington.

Día 20.

Son nombrats los interventors pera les eleccions de diputats á Corts, que deuen elegirse lo día 27 d'aquest mes.

—Se celebra á Figueras una manifestació federalista demanant la autònoma, lo servey obligatori y la revisió del procés de Montjuich.

Día 22.

La Junta d'aussilis als pobles perjudicats en les darres inundacions acorda concedir lo darrer donatiu á les poblacions interessades, destinant lo difer sobrant á algunes obres d'interés general.

—Es elegit lo Jurat que deu cuydar de la admissió y colocació de les obres dels artistes concurrents á la vinenta Exposició de Belles Arts de Barcelona.

Día 23.

Nostre Ajuntament acorda destinar 75,000 pecetes á la compra d'obres que concorren á la vinenta Exposició de Belles Arts de Barcelona y 50,000 á compres, diplomes y medalles de la Fira-concurs agrícol.

La Catalana.—Imp. de J. Puigventós.—Dormitori St Francesch, 5.